

Sygn. akt III AUa 1032/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga SA Małgorzata Pasek
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2017 r. w Lublinie

sprawy J. K.

z udziałem zainteresowanego J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 24 czerwca 2016 r. sygn. akt VII U 1974/14

oddala apelację.

Małgorzata Pasek Małgorzata Rokicka - Radoniewicz Krystyna Smaga

III AUa 1032/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 28 lipca 2014 roku, Nr (...) na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1442, ze zm.) stwierdził, że J. K. jako pracownik u płatnika składek J. J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od(...).

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniosła J. K. wnosząc o jej zmianę i ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym. W uzasadnieniu odwołania wskazywała, iż świadczyła pracę zgodnie z treścią zawartej z płatnikiem umowy o pracę

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 24 czerwca 2016 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że J. K. podlega jako pracownik u płatnika składek J. J. obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu od dnia (...). Sąd Okręgowy ustalił, że organ rentowy wdrożył postępowanie wyjaśniające w związku z roszczeniem J. K. o wypłatę zasiłku chorobowego z tytułu umowy o pracę od dnia (...)z podstawami wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w miesiącach luty – kwiecień 2014 roku w wysokości po 4.930,00 zł, za miesiąc maj 2014 roku w wysokości 2.958,00 zł i wypłatą wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy od dnia 20 maja 2014 roku.

Zainteresowany J. J. prowadzi działalność gospodarczą w szerokim zakresie ubezpieczeń. Jego kontrahentami m.in. jest (...), W., C., U., P.. Ponadto płatnik prowadzi usługi w zakresie informatyki, nauki języków obcych, tłumaczeń, usług remontowo-budowlanych oraz mechaniki. W ramach swojej działalności zainteresowany zatrudnia 3 osoby na podstawie umowy o pracę tj. agenta ubezpieczeniowego - pracownika biurowego od 2008 roku - na tym stanowisku zatrudniony jest mąż wnioskodawczynie, od 2011 roku drugi pracownik biurowy oraz wnioskodawczynie. J. J. prowadzenie działalności rozpoczął w 1990 roku, która została w 2014 roku rozszerzona o naukę języków obcych. Płatnik zawarł umowę z (...) Sp. z o.o. w W., który był właścicielem (...), na prowadzenie przez pracownika zatrudnionego przez zainteresowanego nauki języka obcego w (...). Zainteresowany zawarł 2 różne umowy z w/w spółką do nauczania języka obcego w dwóch szkołach (...).

J. K. od listopada 2013 roku była zatrudniona na podstawie umów zlecenia w dwóch szkołach języków obcych(...)w W.. Skarżąca prowadziła zajęcia dla 4 grup po 2 razy w tygodniu dla każdej grupy w wymiarze po półtorej godziny. Ponadto pracowała w zastępstwie innych pracowników oraz prowadziła zajęcia indywidualne.

Następnie ubezpieczona została zatrudniona przez płatnika na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od dnia(...)na czas nieokreślony jako lektor, tłumacz oraz pracownik biurowy w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 4.930,00 zł, zaś miejsce wykonywania pracy wskazane zostało jako adres siedziby płatnika.

W aneksie do powyższej umowy z dnia 30 stycznia 2014 roku wskazano, iż od dnia 3 lutego 2014 roku miejscem wykonywania pracy J. K. będzie miasto W. i prowadzenie zajęć w zakresie nauczania języka angielskiego w(...) S. ul. (...)oraz w (...) N. ul.(...), zgodnie z harmonogramem.

Zgodnie z zakresem obowiązków do ubezpieczonej należało wprowadzanie danych do komputera wysyłanie przypomnień o zbliżającym się końcu ubezpieczenia, nauczanie języka angielskiego dzieci, młodzieży i dorosłych (zajęcia grupowe i indywidualne) w szkołach języków obcych, nauczanie języka polskiego jako obcego dla obcokrajowców: dzieci, młodzieży i dorosłych (zajęcia grupowe i indywidualne) w szkołach języków obcych, przestrzeganie regulaminów pracy obowiązujących w tych szkołach językowych, wykonywanie tłumaczeń tekstów z języka angielskiego na polski oraz z polskiego na angielski.

W trakcie zatrudnienia przez płatnika wnioskodawczynie mieszkała w W.. J. K. nauczala języka angielskiego w szkole językowej(...)przy ul. (...) oraz ul.(...), na podstawie zawartej umowy z agencją ubezpieczeniową prowadzoną przez J. J., który zawarł umowy z obiema w/w szkołami. Wnioskodawczynie dowiedziała się od swojego męża zatrudnionego przez płatnika o tym, że zainteresowany J. J. poszukuje pracownika jako lektora tłumacza. Wobec faktu, iż dla dyrektorów szkół (...)bez znaczenia pozostawało na jakiej podstawie wnioskodawczynie będzie wykonywać swoje obowiązki, doszło do rozwiązania umowy zlecenie na rzecz (...)oraz do podpisania umowy o pracę z płatnikiem J. J.. Zakres obowiązków wnioskodawczynie w przedmiocie nauczania języka angielskiego w szkołach (...) nie zmienił się. Ubezpieczona nadal prowadziła zajęcia dla 4 grup, 2 razy w tygodniu po półtorej godziny w konkretnych dniach o stałych porach. Przeprowadzone zajęcia odnotowywane były w dziennikach zajęć. Skarżąca faktycznie pracowała w(...)

N. w poniedziałki i środy, w(...) S. we wtorki i czwartki. Tygodniowo skarżąca łącznie z zajęciami indywidualnymi pracowała w szkołach językowych(...)w wymiarze dwudziestu do dwudziestu kilku godzin. Ponadto ubezpieczona wykonywała dodatkowe czynności związane z przygotowaniem zajęć. Zajęcia prowadzone były w lokalach szkół (...), zaś bezpośrednimi przełożonymi wnioskodawczyni w zakresie nauczania języka angielskiego byli dyrektorzy tych szkół.

Ponadto do obowiązków ubezpieczonej należało wykonywanie prac biurowych na rzecz agencji (...). J. K. wykonywała prace związane z wypisywaniem polis ubezpieczeniowych oraz wysyłaniem drogą mailową przypomnień klientom o kończących się okresach ubezpieczenia. Powyższe obowiązki ubezpieczona wykonywała w domu. Praca zorganizowana była w ten sposób, że pracodawca przysyłał drogą mailową skany polis, zaś skarżąca wprowadzała dane z polis do komputera. J. K. swoje obowiązki dotyczące wprowadzania danych do komputera wykonywała wieczorami oraz w weekendy. Płatnik J. J. raz w tygodniu dokonywał analizy dokumentów wewnętrznych firmy, kontrolował ilość wznovionych polis. Ponadto kontaktował się z dyrektorami szkół (...) w zakresie wykonywanych przez skarżącą obowiązków.

Ubezpieczona w okresie od 3 marca 2014 roku pracowała równolegle w Zespole Szkół Nr (...) w W. jako nauczyciel języka angielskiego w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy na zastępstwo, zaś od 20 maja 2014 roku przebywała na zwolnieniu lekarskim do 22 września 2014 roku. Skarżąca od dnia 22 września 2014 roku przebywa na urlopie macierzyńskim.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z zeznań wnioskodawczyni i zainteresowanego oraz świadków. Za wiarygodne Sąd uznał zeznania złożone przez wnioskodawczynię J. K. oraz zainteresowanego J. J. uznając je za jasne, pełne, logiczne, spójne z zeznaniami świadków oraz analizą dowodów w postaci dokumentów.

Sąd uznał również w pełni za wiarygodne zeznania świadków M. N. i J. W., które były w spornym okresie również zatrudnione jako lektorki języka angielskiego w szkole (...).

Sąd obdarzył wiarą zgromadzone w sprawie dowody nieosobowe w postaci dokumentów, znajdujące się w aktach organu rentowego oraz aktach sprawy. Były one przechowywane przez uprawniony podmiot, nie noszą śladów podrobienia ani przerobienia. Ich treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron, nie budziły one również wątpliwości Sądu. W zestawieniu ze spójnymi, logicznymi i konsekwentnymi zeznaniami wnioskodawczyni, zainteresowanego oraz świadków pozwalają na ustalenie, że J. K. faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika J. J. w okresie od dnia (...).

Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy nie przedstawił dowodów na potwierdzenie pozorności zawartej między płatnikiem i zainteresowaną umowy.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11, art. 12 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne będące pracownikami w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Stosownie do treści art. 22 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem.

Obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym dotyczy więc pracowników faktycznie wykonujących zatrudnienie w ramach stosunku pracy.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność jest wadą oświadczenia woli polegającą na świadomej, a przy tym ujawnionej wobec adresata i przez niego aprobowanej

niezgodności pomiędzy treścią złożonego oświadczenia woli, dostępną dla innych uczestników obrotu, a rzeczywistą wolą osoby składającej to oświadczenie.

W wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 r. w sprawie II UK 321/04 (opubl. OSNAP 2006 r., Nr 11-12, poz. 190) Sąd Najwyższy wskazał, że „umowę o pracę uważa się za zawartą dla pozorów (art. 83 § 1 k.c.), jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy” (podobnie wyrok SN z dnia 12 maja 2011 roku w sprawie II UK 20/11 LEX nr 885004). Przy czym pozornosc umowy o pracę (art. 83 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę (wyrok SN z dnia 5 października 2006 r. sygn. akt I UK 120/06 opubl. OSNP 2007/19-20/294, wyrok SN z dnia 8 lipca 2009 r. sygn. akt I UK 43/09 LEX nr 529772). „Podleganie ubezpieczeniu wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia umowy o pracę (wyrok SN z dnia 19 października 2007 r. sygn. akt II UK 56/07, LEX nr 376433).

Organ rentowy, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego może zakwestionować złożone dokumenty, jeżeli strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli (por. wyrok SN z dnia 18 stycznia 2010 roku w sprawie II UK 149/09, LEX nr 577848). Zawarcie umowy o pracę dla pozorów nie może bowiem rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do objęcia takiej osoby ubezpieczeniem społecznym pracowników, ale jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 września 2008 roku sygn. akt II UK 385/07 (LEX nr 741082) nie ma na celu obejścia prawa dokonanie czynności prawnej dla osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie jest obejściem prawa. Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako motywacja do podjęcia zatrudnienia nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak na przykład chęć uzyskania środków utrzymania.

Sąd Okręgowy nie podzielił zapatrywania organu rentowego, że umowa o pracę z dnia 31 stycznia 2014 roku zawarta została dla pozorów, a ich celem nie było wykonywanie obowiązków pracowniczych, ale skonstruowanie okoliczności świadczących o pozostaniu w stosunku pracy aby uzyskać prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W toku niniejszego postępowania Sąd ustalił, iż J. K. nauczyła języka angielskiego w szkole językowej (...) przy ul. (...) oraz ul. (...), na podstawie zawartej umowy z agencją ubezpieczeniową prowadzoną przez J. J., który zawarł umowy z powyższymi szkołami w wymiarze ponad dwudziestu godzin tygodniowo, zaś w pozostałym czasie pracy skarżąca wykonywała prace biurowe na rzecz agencji (...) związane z wypisywaniem polis ubezpieczeniowych oraz wysyłaniem drogą mailową przypomnień klientom o kończących się okresach ubezpieczenia.

Z tych względów zaskarżoną decyzję należało zmienić stwierdzając, że J. K. podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od(...)z tytułu zatrudnienia u płatnika składek J. J..

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art.6 ust.1 pkt 1, art.11 ust.1, art.12 ust.1 i 13 pkt 1 w związku z art.8 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych i w związku z art.22 kodeksu pracy przez ustalenie, że J. K. podlega jako pracownik ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek Agencja (...) od (...);
2. naruszenie prawa procesowego art.233 § 1 kpc poprzez błędną ocenę materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że wnioskodawczyni faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika, jak również niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy.

Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że zarzuty apelacji są całkowicie niezasadnione. Wbrew pogładowi wyrażonemu w apelacji Sąd pierwszej instancji przeprowadził wnikliwe postępowanie dowodowe z urzędu oraz na wniosek stron, poczynił ustalenia faktyczne, które znajdują oparcie w przeprowadzonych dowodach, są dokładne i wewnętrznie spójne. Zastrzeżenia apelacji dotyczą kwestii, co do których Sąd pierwszej instancji wypowiedział się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, ponieważ argumenty organu rentowego co do pozorności zatrudnienia były podnoszone w decyzji i odpowiedzi na odwołanie. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że organ rentowy nie udowodnił, że zatrudnienie zostało dokonane w celu obejścia prawa i uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych organ rentowy ma pozycję strony, więc powinien przejawiać odpowiednią aktywność dowodową, w przeciwnym wypadku ponosi skutki prawne swej bierności, polegające zwłaszcza na zmianie wydanej decyzji (por. wyrok SN z 30 marca 2000 roku II UKN 444/99 OSNAP 2001/17/543). Co więcej, z dowodów przeprowadzonych na wniosek organu rentowego również wynika, że wnioskodawczyni podjęła pracę i ją wykonywała. Sąd Apelacyjny podziela w tym miejscu stanowisko Sądu Okręgowego, który nie uwzględnił wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań dyrektorów szkół językowych na okoliczność łączącej strony umowy. Kwestie związane z zatrudnieniem wnioskodawczyni przez zainteresowanego w dwojakim charakterze – jako lektorki języka angielskiego oraz jako pracownika biurowego były znane stronom umowy o pracę, natomiast umowa zainteresowanego ze szkołami językowymi miała drugorzędne znaczenie przy ocenie ważności umowy o pracę.

Sąd Apelacyjny podziela w pełni stanowisko Sądu I instancji, że dowody przedstawione przez wnioskodawczynię i zainteresowanego wskazują, że umowa o pracę została faktycznie zawarta i praca ta była przez wnioskodawczynię wykonywana. Wiarygodność świadków i stron nie budzi wątpliwości, zeznania są dokładne, spójne a zarazem spontaniczne. Dla oceny prawnej ważności umowy o pracę nieistotne są rozważania organu rentowego na temat motywów zawarcia umowy, skoro bezsporną okolicznością jest fakt, że umowa została sporządzona i wnioskodawczyni niezwłocznie przystąpiła do wykonywania obowiązków pracowniczych wynikających z treści umowy i zakresu czynności.

Wbrew pogładowi wyrażonemu w apelacji Sąd Apelacyjny stwierdza zatem, że nie zachodzi naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ani zarzucana w apelacji błędna ocena materiału dowodowego. Wbrew zarzutom apelacji Sąd pierwszej instancji przeprowadził bardzo wnikliwe postępowanie dowodowe w granicach zgłoszonych wniosków dowodowych i poczynił ustalenia faktyczne, które znajdują oparcie w przeprowadzonych dowodach, są dokładne i wewnętrznie spójne. Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się uchybień uzasadniających zarzut przekroczenia granic zastrzeżonej dla sądu swobodnej oceny dowodów (art.233 § 1 KPC). Zastrzeżenia organu rentowego dotyczą nieistotnych kwestii nie mających związku z przedmiotem postępowania (rozważanie, czy wykonywanie czynności przez wnioskodawczynię wyczerpywało znamiona nie umowy o pracę, ale innej umowy cywilnoprawnej) zawierają własną interpretację faktów, nie znajdującą potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku w pełni odpowiada wymogom art.328 § 2 KPC – Sąd I instancji ocenił wszystkie dowody i wyjaśnił wnioski, jakie z nich wysnuł i wskazał podstawę prawną rozstrzygnięcia – przepisy art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11, art. 12 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 roku, poz.963) określające warunki podlegania z ustawy ubezpieczeniu społecznemu przez osoby fizyczne przez czas trwania stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela stanowisko Sądu Okręgowego. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy

dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Organ rentowy a priori przyjął założenie, że umowa o pracę była pozorna, ale w toku postępowania sądowego nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie tej tezy, poza własnym przekonaniem, że każda umowa o pracę zawarta przez osobę, która następnie korzysta ze zwolnienia lekarskiego i świadczeń w związku z ciążą, budzi wątpliwości, co do powodów, dla których mogła być zawarta.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na mocy art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.